

EXPOZIȚIA JUBILIARĂ NAȚIONALĂ: „FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN“

GAVRILĂ SARAFOLEAN

Anniversarea a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român a prilejuit instituțiilor muzeale organizarea unor numeroase manifestări omagiale: expoziții, simpozioane, sesiuni științifice, conferințe etc. Dintre acestea se distinge ampla și cuprinzătoarea expoziție jubiliară națională organizată la București în spațiul de expoziții de la Muzeul de istorie al R. S. România, expoziție ce se înscrie în suita largă de manifestări prin care întreaga țară cinstește acest eveniment de importanță crucială pentru destinele patriei. Organizatorii expoziției — Muzeul de istorie al R. S. România, Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România și Muzeul militar central — și-au propus și au reușit, prin intermediul unor exponate de certă valoare istorică și științifică, să prezinte zecilor de mii de vizitatori ideea că lupta pentru unitate și independență națională străbate ca un fir roșu întreaga istorie a poporului român, că actul de la 1 Decembrie 1918 este rodul sacrificiilor și jertfelor atîtor generații de luptători pentru împlinirea idealurilor naționale.

Sub genericul „Tradiții ale luptei poporului român pentru libertate și unitate”, expoziția începe prin a prezenta evolu-

ția vieții și societății pe teritoriul actual al țării noastre, aria de formare și dezvoltare a poporului român. O hartă prezentînd mărturii de istorie străveche, reproduceri fotografice ale gînditorului de la Hamangia, ale unor vase cucuteniene, ale unor piese din tezaurul de la Hinova sugerează ideea că spațiul carpato-danubiano-pontic, vatră de formare și dezvoltare istorică a poporului român, a fost continuu și intens populat încă din timpuri străvechi, de-a lungul tuturor etapelor de evoluție a comunei primitive.

Alte exponate — imagini de pe Columna lui Traian, hărți, monede, extrase din scrierilor antici, inscripții — reliefează stadiul înalt atins de civilizația tracodacică în perioada regatului lui Burebista — „*cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia și stăpînind teritoriul de dincoace de fluviu (Dunăre — n.n.) și de dincolo...*”, cum era apreciat în inscripția de la Dionysopolis (Balci) ridicată în cinstea cetățeanului Acorinion — „*regele dacilor ... priceput în ale războiului și iscusit la faptă, ... viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere*” cum îl descria Dio Cassius în „Istoria romană”.

Președintele României Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu înconjurat cu dragoste și respect de veterani ai Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, cu prilejul vizitei efectuate la Alba Iulia în anul 1968

O hartă, planuri ale unor cetăți (Morești, jud. Mureș, sec. VI, X; Fundu Herții, jud. Botoșani, sec. VIII, X; Biharea, jud. Bihor, sec. X; Moldovenești, jud. Cluj, sec. XII), facsimile de pe documente ale vremii, inscripții, fotografii ale unor vase menționează diferite formațiuni statale românești din secolele VI—XIII; ca de exemplu, cele conduse de Gelu, Glad și Menumorut și lupta lor împotriva trupelor maghiare pătrunse în Transilvania, apoi cele conduse de Ioan, Farcaș, Litovoi și Seneslau. Toate demonstrează continuitatea daco-romană pe teritoriul României, permanența popoului român ca popor așezat, teritorializat, permanent prezent, legat de acest pământ, continuitatea organizării politice a locuitorilor acestor pământuri sub forma obștiilor și a uniunilor de obști. Alte mărturii reflectă organizarea, în cursul secolelor XIII—XIV, a statelor feudale românești — moment important în lupta popoului român pentru nea-tîrnare: voievodatul românesc al Tran-

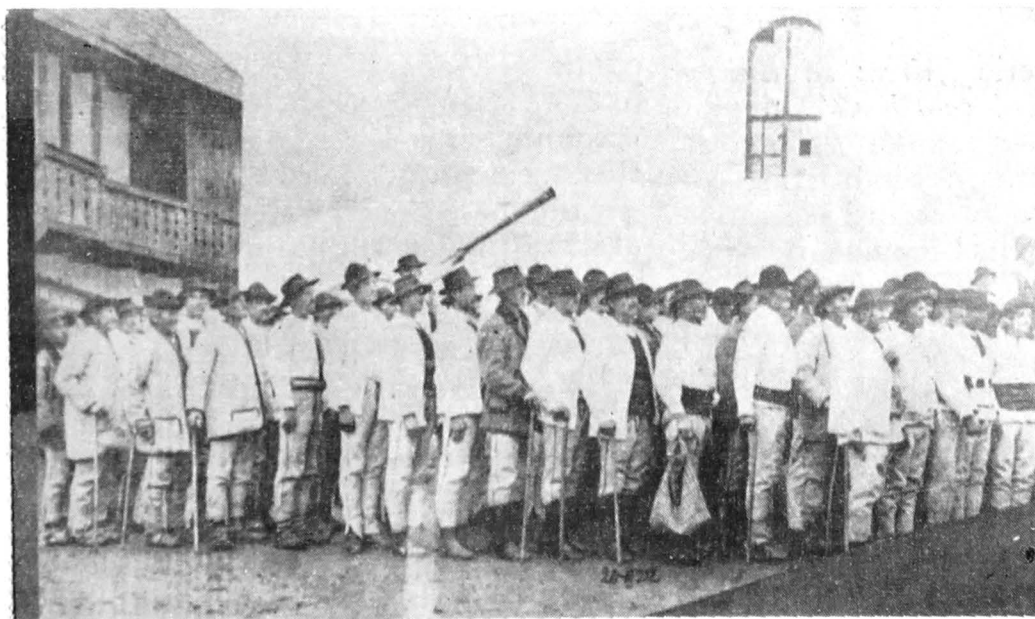
silvaniei care, deși a fost cucerită treptat și înglobată în regatul Ungariei, și-a păstrat organizarea străveche românească de voievodat; statul feudal independent Țara Românească; statul feudal independent Moldova; statul feudal independent Dobrogea.

Documente, reproduceri ale unor gravuri, hărți, planuri de bătălii, diverse obiecte, citate din aprecierile unor personalități ale epocii redau eroica luptă purtată de poporul român pentru apărarea ființei sale etnice și a libertății statale în secolele XIV—XVI, luptă în cursul căreia s-au statornicit legături permanente între țările române. În fruntea acestei lupte s-au aflat, ca organizatori și conducători, unii dintre cei mai viteji și destoinici domnitori români: **Mircea cel Bătrîn**, domn al Țării Românești (1386 — 1418) — „*Principe între creștini, cel mai viteaz și cel mai ager*”, cum îl caracteriza cronicarul german Leunclavius; **Iancu de Hunedoara**, voievod al Transilvaniei (1441—1456), despre care Papa Pius al II-lea scria: „*Întu-necînd cu numele său pe toți ceilalți, nu a sporit faima unguirilor așa de mult ca pe a românilor din coapsa cărora s-a născut*”; **Vlad Țepeș**, domnul Țării Românești (1448, 1456—1462, 1476), despre care sultanul Mahomed al II-lea spunea: „*Nu pot lua țara unui bărbat care face lucruri așa de mari*”; **Ștefan cel Mare**, domnul Moldovei (1457—1504), căruia Papa Sixtus al IV-lea îi scria: „*Faptele tale au făcut atît de vestit numele tău, încît el se află pe buzele tuturor*”. Actul cel mai strălucit al evului mediu românesc — unirea țărilor române în anul 1600, sub Mihai Viteazul — este reflectat prin reproduceri de pe gravuri ale vremii, facsimile ale unor documente, extrase din diferite opere etc. Toate ilustrează luptele purtate de Mihai cu oștile otomane pentru redobîndirea libertății naționale, acțiunile întreprinse pentru unirea celor trei țări române, precum și sfîrșitul tragic al acestui viteaz domnitor român, a cărui înfăptuire va însufleți generațiile ce i-au urmat în lupta grea ce au purtat-o pentru realizarea idealurilor naționale: libertate și unitate.

Secolele ce au urmat au înscris noi pagini în îndelungata luptă a poporului român pentru păstrarea autonomiei statale, pentru unitate și independență. Rețin atenția, în acest context, materialele ce ilustrează epopeea de la 1784 a românilor ardeleni conduși de Horea, Cloșca și Crișan, activitatea marilor cărturari români ai evului mediu: Nicolaus Olahus, Miron Costin, Grigore Ureche, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, Ioan Inocenție Micu (Clain), corifeii Școlii Ardelene — Gheorghe Șincai, Petru Maior, Samuil Micu, care, apelând la argumentele istoriei, demonstau originea comună a tuturor românilor, continuitatea de viață pe aceste meleaguri, contribuind, astfel, prin întreaga lor operă, la afirmarea

importante în înfăptuirea unității naționale”, reflectă lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Revoluția de la 1821, a cărei semnificație este redată prin aprecierea lui Nicolae Bălcescu: „*Ridicarea lui Tudor fu deșteptarea nației*”, este ilustrată prin facsimile ale programului și ale altor documente, extrase din Proclamația lui Tudor către locuitorii orașului București, reproduceri ale unor litografii cu aspecte din desfășurarea revoluției etc.

În perioada premergătoare revoluției române de la 1848, caracterizată prin afirmarea conștiinței naționale a popo-

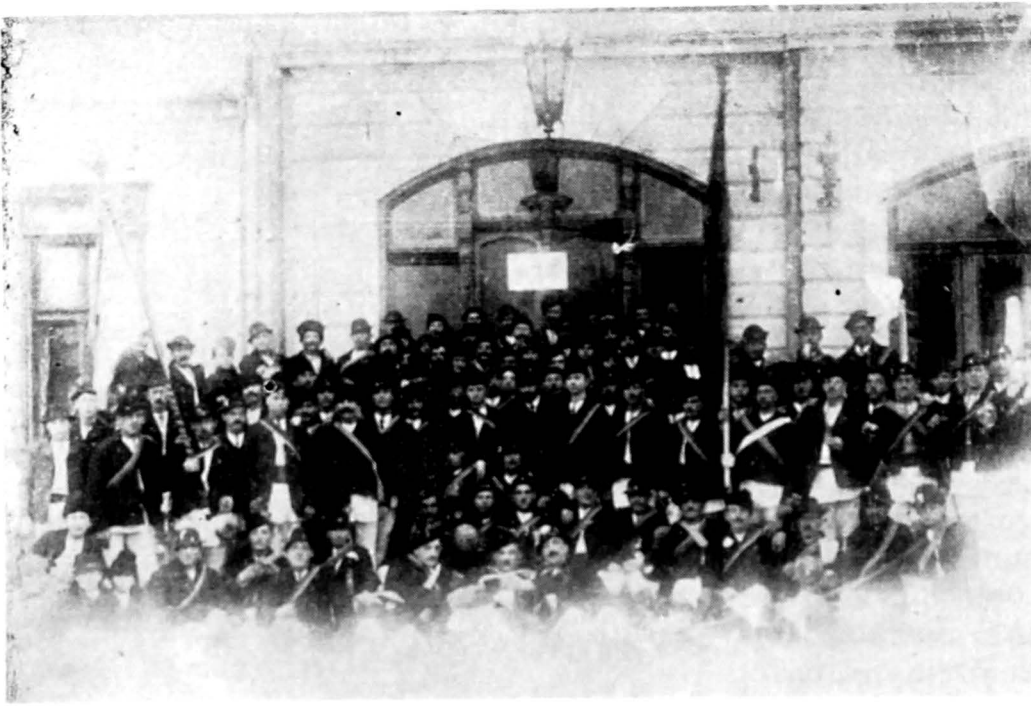

Locuitorii comunei Lușă din Munții Apuseni în momentul plecării spre Alba Iulia, 1918

conștiinței unității de neam a poporului român. Este expus, de asemenea, un facsimil al memoriului din 1791 al națiunii române din Transilvania, cunoscut sub numele de **Supplex Libellus Valachorum**, redactat de reprezentanții Școlii Ardelene și înaintat împăratului Iosif al II-lea, prin care erau revendicate străvechile drepturi politice ale populației românești majoritare din Transilvania. **Supplex-ul** e cel dintâi program politic al poporului român din Transilvania, o temeinică fundamentare ideologică a drepturilor românilor.

Următorul capitol, intitulat „**Revoluțiile de la 1821 și 1848 — momente**

rului nostru și a națiunii însăși, revoluționarii români au militat pentru împlinirea idealurilor de libertate, unitate și independență națională. Sînt expuse exemplare ale unor publicații, purtînd titluri simbolice, ca „România”, „Dacia literară”, „Magazin istoric pentru Dacia”, publicații care au avut un rol important în dezvoltarea conștiinței naționale a poporului român, în pregătirea actelor revoluționare ce aveau să urmeze: 1848 și 1859. De asemenea, se află expuse portretele unor reprezentanți de frunte ai tinerei generații de revoluționari români care au activat în spiritul ideilor de propășire socială și națională.

Membrii Gărzii Naționale din Aciliu, județul Sibiu, 1918

Sub inspiratul generic „*Vrem să fim o nație, una, puternică și liberă*”, sînt înfățișate evenimentele anului revoluționar 1848. Plămădită în condiții asemănătoare, desfășurîndu-se în aceeași perioadă, proclamînd țeluri comune, revoluția de la 1848 a avut un caracter unitar în toate cele trei țări române. Înscrisa pe steagul revoluționar a aceluiași idealuri supreme — desființarea servituțiilor feudale și eliberarea țărănimii iobage, cucerirea de libertăți democratice, scuturarea dominației străine și realizarea unității și independenței naționale — ilustrează comunitatea de interese și aspirații ce-i unea pe toți fiii aceluiași neam, în pofida hotarelor despărțitoare, artificiale și vremelnice.

Dintre numeroasele exponate ce reflectă revoluția română de la 1848 se remarcă programele revoluției din care se degajă cu tărie ideea realizării unității naționale: „*Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei*”, program redactat la Brașov, la 12/24 mai 1848, de revoluționarii moldoveni emigrați în Transilvania; „*Dorințele partidei naționale în Moldova*”, cel mai amplu program al revoluționarilor moldoveni redactat de Mihail Kogălniceanu în august 1848; „*Punctele petițiunii din partea națiunii române*”, programul revoluției române din Transilvania; Jurămîntul depus de partici-

panții la Adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848; „*Proclamația de la Izlaz*”, programul revoluției române din Țara Românească.

Următoarea temă tratată în expoziție, „**Unirea Moldovei cu Muntenia — moment hotărîtor în făurirea statului național unitar român**”, începe prin a ilustra multipla și intensa activitate desfășurată de revoluționarii români, în țară sau în exil, după revoluția de la 1848, pentru apărarea drepturilor Principatelor și înfăptuirea unirii Moldovei cu Țara Românească ca primă etapă în procesul de făurire a statului național unitar român. Sînt expuse ziare și reviste apărute la Iași, București sau în diferite orașe europene, în paginile cărora au fost publicate articole care au militat pentru înfăptuirea unirii, precum și extrase din opera unor cărturari și revoluționari români referitoare la necesitatea unirii.

Pagini din Tratatul de la Paris din 1856, litografii demonstrează că lupta revoluționarilor români, poziția unor personalități politice și culturale franceze, interesul manifestat de unele state europene față de situația din Principate au făcut din cauza românilor o problemă europeană.

O pagină din procesul-verbal al ședinței Adunării ad-hoc a Moldovei din 7

octombrie 1857, imagini ale deputaților clăcași din Moldova și deschiderea Adunării ad-hoc din Țara Românească, extrase din hotărârile adoptate, ilustrează dorința vie și unanimă, exprimată de reprezentanții națiunii române în aceste adunări, de respectare a autonomiei Principatelor, de înfăptuire a unirii lor într-un stat național român.

Un panou special, purtând ca titlu aprecierea lui Mihail Kogălniceanu, „Unirea e actul energetic al întregii națiuni române”, conține semnificative mărturii despre unirea Moldovei cu Țara Românească, prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca domn al Principatelor Unite, la 5 ianuarie 1859 de către Adunarea Electivă a Moldovei și la 24 ianuarie 1859 de către Adunarea Electivă a

Transilvania, Alexandru Papiu-Ilarian: „Cînd s-a ales Cuza domn entuziasmul la românii Transilvaniei era poate mai mare decît în Principate...”.

Alte materiale se referă la ecoul și semnificația internațională a unirii din 24 ianuarie 1859, deosebit de clar exprimată de Camillo Cavour, prim-ministru al Sardiniei, personalitate politică europeană de mare prestigiu: „Unirea Principatelor și consultarea votului poporului este începutul unei ere noi în sistemul politic al Europei. Ele vor pregăti prin triumful lor unirea tuturor italienilor într-un singur corp, căci astăzi nimeni nu se poate împotrivi ca faptul minunat ce s-a împlinit la poalele Carpaților să se realizeze și la poalele Alpiilor”.

Sub titlul „Crearea statului național

Aspect de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918

Țării Românești. „Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și țîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți, Unirea Principatelor — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern. Ea a avut un puternic ecou și în Transilvania, întărind conștiința unității naționale a maselor populare din această provincie, stimulînd lupta lor pentru unire cu țara”.

Printre mărturiile privitoare la ecoul unirii Principatelor în rîndul românilor de pretutindeni se remarcă consemnarea istoricului și publicistului român din

român modern” sînt prezentate mărturii ale măsurilor întreprinse pe plan intern și extern pentru realizarea deplinei și definitivei uniri a Principatelor Române, pentru constituirea organismele tînărului stat, pentru recunoașterea internațională a voinței poporului român exprimată la 5 și 24 ianuarie 1859. Dintre materialele ce se referă la acest aspect reține atenția vizitatorului Proclamația adresată românilor de către domnitorul Al. I. Cuza la 11 decembrie 1861 prin care se aducea la cunoștință poporului român înfăptuirea deplinei și definitivei uniri a Principatelor, în conformitate cu dorința.

întregii națiuni. „*Unirea este îndeplinită! Naționalitatea română — se arată în Proclamație — este întemeiată... Alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie*”.

Semnificative mărturii documentare ilustrează măsurile și reformele întreprinse pe plan intern pentru consolidarea tînărului stat care au determinat însemnate transformări în toate domeniile și au pus bazele României moderne: secularizarea averilor mănăstirești, desființarea clăcășiei și împrăștierea țărănilor prin despăgubire, reorganizarea armatei, reorganizarea administrativă și legislativă, organizarea învățămîntului (învățămîntul primar de patru ani devine obligatoriu și gratuit), modernizarea vieții economice.

Numeroase și diverse exponate, grupe sub titlul „**Cucerirea independenței de stat a României — moment hotărîtor în desăvîrșirea unității naționale**”, redau aspirația permanentă a statului român spre cucerirea independenței naționale, măsurile întreprinse în acest scop, în anii 1866—1877. O mărturie elocventă a acestei aspirații o constituie însăși *Constituția* promulgată la 1/13 iulie 1866, în care țara era numită România și nu se menționa suzeranitatea Porții Otomane asupra statului român.

Alte materiale redau momentul proclamării independenței absolute a României de către Adunarea Deputaților, în ședința din 9 mai 1877. Sugestive exponate ilustrează consfințirea, consolidarea și apărarea pe cîmpul de luptă, prin sacrificiile umane și materiale ale întregului popor, a actului solemn al neatîrnării, precum și recunoașterea internațională a independenței României.

Formarea statului național român modern și cucerirea independenței absolute a României au dat un nou și puternic impuls luptei de eliberare națională și socială a tuturor românilor, care se va desfășura pe o linie ascendentă, culminînd cu istorica zi de 1 Decembrie 1918. Toate aceste evenimente sînt prezentate sub genericul „**Făurirea statului național român unitar — operă a întregului popor**”.

Sînt expuse relatări despre constituirea în mai 1881 a Partidului Național Român

prin unificarea celor două partide românești existente în Transilvania și Banat, fapt ce va da un nou impuls luptei de eliberare națională și socială a românilor din Transilvania. O expresie a acestui avînt o constituie mișcarea memorandistică din anii 1892—1894. Printre exponate se distinge **Memorandum-ul** adresat împăratului Franz Iosif în mai 1892, cuprinzînd revendicările românilor din monarhia austro-ungară.

Grăitoare documente reliefează participarea socialiștilor români la lupta pentru unitate națională, poziția lor patriotică deosebit de clar exprimată [de revistă „Dacia viitoare”, editată în anul 1883, și care, în unul din articolele publicate, scria: „*Voim Dacia așa cum ea fu, fiindcă istoria și dreptul, tradițiunea și plebiscitul, trecutul și prezentul ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pămînt, udat cu sîngele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țărîna lor de douăzeci seculară, e al nostru*”.

Impulsionarea luptei revoluționare a tuturor românilor este reflectată și prin activitatea numeroaselor societăți și asociații culturale create atît în România, cît și în teritoriile românești aflate sub stăpînire străină, care au contribuit la dezvoltarea și afirmarea culturii românești, la strîngerea și întărirea legăturilor între românii de pretutindeni, avînd, astfel, un rol important în lupta pentru realizarea unității naționale. Rețin atenția statutele „Asociațiunii transilvane pentru libertatea română și cultura poporului român” (ASTRA), înființată în 1861, documentele despre crearea Societății Academice Române în 1867, transformată în Academia Română în 1879, statutele „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor”, înființată în 1892 la București.

Fotografii, relatări din presă, documente relatează despre participarea țării noastre la primul război mondial alături de coaliția anglo-franco-rusă, care a promis satisfacerea dezideratului unirii cu România a teritoriilor românești aflate sub dominația Imperiului austro-ungar. Participarea României la acest război a coincis cu dorința arzătoare a maselor largi populare de făurire a statului națio-

nal unitar român, deosebit de clar exprimată de scriitorul Barbu Ștefănescu-Delavrancea în discursul rostit la 2 septembrie 1916 în ședința plenară a Academiei Române: „Noi n-am intrat în haosul acestui măcel pentru cuceriri, ci pentru dezrobiri ... Noi nu vrem ce nu e al nostru, ci vrem unirea cu frații noștri din Ardeal, din Banat. Noi nu ne croim cu sabia o patrie nouă, ci ne-o întregim”.

În condițiile prăbușirii Imperiului țarist și ale victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, ale destrămării monarhiei austro-ungare, lupta maselor largi populare pentru drepturi sociale și naționale a imprimat procesului istoric un sens ireversibil. În mișcarea popoarelor pentru autodeterminare națională și înlăturarea dominației străine se încadrează și lupta poporului român. Sînt expuse numeroase relatări despre acțiunile întreprinse pe plan intern și extern pentru înfăptuirea unirii, activitatea P.S.D. și P.N.R. din Transilvania și Banat, constituirea Consiliului Național Român Central, moment ce a marcat unitatea de acțiune dintre P.S.D. și P.N.R. în lupta pentru unirea Transilvaniei cu România, constituirea gărzilor naționale ce aveau drept scop asigurarea ordinii și liniștii pe întreg teritoriul Transilvaniei etc.

Momentul central al expoziției — Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 — este prezentat printr-o grafică deosebită pe un panou special. Grăitoare mărturii rememorează evenimentul de la 1 Decembrie 1918, însemnat cu litere de aur în cartea de istorie a neamului nostru, cînd reprezentanții legitimi ai românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș au votat în unanimitate și în entuziasmul de nedescris al celor peste 100 000 de români — muncitori, țărani, intelectuali, meseriași — prezenți pe cîmpul lui Horea, unirea acestor străvechi teritorii românești sub România, act legitim, obiectiv și progresist care a încheiat procesul de făurire a statului național unitar român. Privirile vizitatorilor sînt atrase de istorica Declarație prin care „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați

prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decreteează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dînșii cu România...”.

Exponatele evidențiază amploarea și semnificația acestui eveniment crucial în destinele patriei noastre, largul său ecou pe plan internațional, în rîndul opiniei publice, confirmarea pe plan internațional a deplinei unități de stat a României.

„Făurirea statului național unitar — aprecia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a determinat intrarea României într-o nouă etapă a dezvoltării, creînd premise pentru dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, pentru accelerarea progresului economic și cultural al țării. În același timp, aceasta a avut ca urmare creșterea forțelor proletariatului, ale mișcării muncitorești, revoluționare, intensificarea luptei democratice”.

Expoziția se constituie, în continuare, într-o cronică a evoluției vieții economice, sociale și politice a României în anii 1919—1940, marcîndu-se, prin documente și fotografii, sub titlul „**Consolidarea statului național unitar român**”, măsurile pentru organizarea vieții de stat și a economiei în noile condiții create de hotărîrea de la 1 Decembrie 1918, politica României de promovare a păcii și securității în lume, de apărare a independenței naționale, făurirea Partidului Comunist Român și activitatea sa de organizator și conducător al luptei maselor populare împotriva fascismului și a războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a independenței teritoriale a patriei.

Sînt expuse legile care au asigurat introducerea votului universal, încurajarea industriei naționale, unificarea administrativă și monetară, înfăptuirea reformei agrare, Constituția României adoptată în 1923. Alte materiale — documente, fotografii — oglindesc poziția României în problemele păcii și securității europene, activitatea sa în vederea consolidării relațiilor cu toate țările vecine și balcanice, pentru crearea unui sistem

de tratate care să asigure independența și suveranitatea țării.

Mărturii de necontestat reliefează lupta poporului român, condus de partidul comunist, în anii grei dintre cele două războaie mondiale, împotriva pericolului fascismului și a războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și integrității de stat a României. Sînt expuse documente despre activitatea Comitetului Național Antifascist, acordurile de front popular încheiate în anii 1935 — 1936, relatări despre atitudinea antifascistă și antirăzboinică a diferitelor categorii sociale, Platforma Frontului Popular Antifascist elaborată de P.C.R., propunerile Partidului Comunist adresate Partidului Social Democrat, Partidului Național Țărănesc și altor organizații politice pentru realizarea frontului popular. Într-o asemenea scrisoare, adresată P.N.Ț. în ianuarie 1936, P.C.R. aprecia că în fața pericolului ce plana asupra țării „*Poporul român își va mobiliza toate slăvitele sale tradiții de luptă pentru independență și libertate și în frunte cu proletariatul său va sări la arme pentru a respinge pe cotropitorii imperialiști de sub semnul crucii încîrligite hitleriste și al coroanei habsburgice horthyste și a-și apăra existența*”.

Imagini fotografice redau aspecte de la manifestațiile antifasciste, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a țării, între care se remarcă, prin amploarea și combativitatea sa, demonstrația de la 1 Mai 1939, în organizarea și conducerea căreia un rol primordial l-a avut tînărul comunist Nicolae Ceaușescu.

Sub titlul „**Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. 23 August 1944**” este reflectată lupta forțelor revoluționare, patriotice, în frunte cu Partidul Comunist Român, împotriva dictaturii militare-fasciste, a războiului hitlerist, pregătirea și înlăturarea insurecției din August 1944 care a dus la înlăturarea guvernului antonescian și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste. Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, declanșată la 23 August 1944, a deschis calea înlăturării

revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului.

Perioada de după 23 August 1944 pînă la sfîrșitul anului 1947, grupată sub titlul „**Transformări revoluționar-democratice. 1944—1947**”, este ilustrată prin documente, fotografii, tabele și alte expozate, referitoare la amplele acțiuni revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înlăturarea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalități, la un șir de reforme economice și sociale în favoarea maselor populare. Ea se încheie cu evenimentele de la 30 Decembrie 1947 — înlăturarea monarhiei și proclamarea republicii — care au marcat intrarea României într-o etapă nouă a dezvoltării sale — înlăturarea revoluției socialiste.

În continuare, sub genericul „**România pe calea revoluției și construcției socialiste**”, sînt pe larg reflectate, prin fotografii, documente, tabele, date statistice, principalele evenimente din anii construcției socialiste, 1948—1965: făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare în februarie 1948; măsurile adoptate pentru consolidarea statului democrației muncitorești, revoluționare; naționalizarea principalelor mijloace de producție în iunie 1948; trecerea la organizarea și conducerea planificată a economiei; cooperativizarea agriculturii, proces ce s-a încheiat în aprilie 1962, marcînd victoria deplină a revoluției agrare socialiste, crearea economiei socialiste unitare; politica P.C.R. de industrializare a țării ca bază a progresului economiei și culturii, a ridicării nivelului de trai, asigurării independenței și suveranității naționale.

Epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., din august 1965, este dominată de puternica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al R. S. România, purtînd pecetea gîndirii și acțiunii sale revoluționare, fundamentate pe aplicarea creatoare a principiilor materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete ale țării noastre.

Grupate sub titlul „**România — stat al democrației muncitorești-revoluțio-**

nare", exponatele următoare oglindesc: activitatea P.C.R. ca forță politică conducătoare în R. S. România; creșterea rolului statului în conducerea întregii activități; alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Republicii Socialiste România; perfecționarea activității organelor supreme ale puterii de stat și a organelor locale; participarea oamenilor muncii la conducerea țării; sistemul democrației socialiste creat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu; întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiei; dialogul viu, permanent purtat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii, cu întregul popor; rezolvarea justă a problemei naționale; întărirea capacității de apărare a cuceririlor revoluționare ale oamenilor muncii, a independenței și suveranității patriei.

O suită de panouri, conținând fotografii alb-negru și color, grafice, tabele etc., purtând titlul „**Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate**”, reliefează remarcabilele înfăptuiri ale poporului român în toate sferile de activitate. În anii construcției socialiste, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială, devenind o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă,

cu o agricultură socialistă avansată. Sînt prezentate dinamica producției globale industriale, a principalelor ramuri ale industriei în anii 1965—1982, ritmul de dezvoltare a industriei, greutatea specifică a industriei în produsul social și venitul național, dinamica producției agricole, creșterea nivelului de trai al poporului, date despre dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii etc.

Un panou special, cuprinzînd fotografii, texte și volume de lucrări, ilustrează tema: „*Președintele Nicolae Ceaușescu în conștiința lumii contemporane*”.

Ultima temă prezentată în expoziție, intitulată „**Politica de pace, prietenie, colaborare cu toate popoarele lumii**”, evidențiază rolul activ al țării noastre în viața politică internațională, politica de pace și înțelegere între popoare promovată de România socialistă, activitatea neobosită desfășurată de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru soluționarea constructivă a marilor probleme cu care se confruntă omenirea, pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Cu prilejul împlinirii a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român, în toate localitățile reședință de județ au fost organizate expoziții dedicate acestui important eveniment.

RÉSUMÉ

Dans le cadre des amples manifestations par lesquelles le peuple entier fête 65 années depuis la création de l'Etat national unitaire roumain, au Musée d'histoire de la République Socialiste de Roumanie a été organisée l'exposition nationale jubilaire „La création de l'Etat national unitaire roumain”.

Grâce aux documents originaux, aux photos, aux extraits de la presse qu'elle présente, ainsi que grâce aux autres objets ayant une profonde signification et une valeur scientifique particulière, l'exposition montre les traditions de lutte du peuple roumain pour la liberté et l'unité, l'affirmation de la conscience nationale, l'union de la Moldavie avec la Valachie (le 24 janvier 1859) et la création de l'Etat national roumain moderne, la conquête de l'indépendance d'Etat de la Roumanie (le 9 mai 1877) comme étape importante pour la réalisation complète de l'unité nationale dans la seconde moitié du XIX-e siècle et le début du XX-e siècle.

A l'aide de témoignages impressionnants, on évoque l'événement du 1er Décembre 1918 lorsque plus de 100.000 Roumains, participant au Grand Rassemblement Populaire d'Alba Iulia, ont pro-

clamé solennellement l'union de la Transylvanie avec la Roumanie, acte qui a parachevé le processus de création de l'Etat national unitaire roumain.

L'exposition est en même temps une chronique de la lutte du peuple roumain dirigé par le Parti Communiste, dans les années difficiles de l'entre-deux-guerres, pour défendre l'intégrité territoriale et la souveraineté de la Roumanie culminant avec l'insurrection d'août 1944 qui a marqué le déclenchement de la révolution de libération sociale et nationale, antifasciste et antiimpérialiste, le commencement d'une époque nouvelle, de réalisation de l'indépendance et de la souveraineté nationale.

On reflète les sens profondément novateurs de l'époque inaugurée par le IXe Congrès du Parti Communiste Roumain (août 1965) depuis lequel la destinée de notre nation est dirigée par le camarade Nicolae Ceaușescu, le secrétaire général du Parti, le président de la République, époque qui a assuré l'épanouissement continu de la patrie, l'affirmation prégnante de l'Etat roumain en tant que représentant fidèle des intérêts des travailleurs.